

Allmän obligationsrätt, 22.2.2023

Maxpoäng i förhöret: 20 p.

Maxpoäng (uppgift 1): 10 p.

Maxpoäng (uppgift 2): 10 p.

Vid tentamen är det tillåtet att även använda sanakirja.fi-tjänsten.

Uppgift 1 (svarsutrymme 364 ord)

A hade den 1 januari 2020 halkat och fallit på ämbetsverket B:s kundparkering. I fallet bröt A sin höft och fick även en hjärnskakning då han slog huvudet i marken. Ambulansen förde A till sjukhuset där läkaren konstaterade att höften genast måste opereras. Räkningen för operationen skickades till A den 1 februari. A betalade räkningen den 27 februari och skickade den 15 juni 2020 ett brev till B. I brevet redogjorde A noggrant för händelserna och yrkade på en ersättning på 2 000 euro för kostnaderna för operationen. Dock tappades brevet bort i posten och kom alltså aldrig fram till B. A tänkte att behandlingen av ersättningsärendet hos B förmodligen dröjer som följd av sommarsemestrar och A kommer inte heller på hösten ihåg att ta upp ärendet. A:s funktionsförmåga minskade i viss mån så att han genast efter fallet har lidit av allmän trötthet och nedsatt koncentrationsförmåga. Med anledning av dessa besvär uppsökte A läkare den 1 november 2020. Under besöket diagnostiserade läkaren A med en lindrig hjärnskada som berodde på fallet som skedde den 1 januari 2020. Först i januari 2023 blev A varse om att den ersättning han yrkat på hade förblivit obetald och skickade den 25 januari 2023 en e-post till B i vilket han hänvisade till det brev han den 15 juni 2020 skickade på posten. I e-posten yrkade han fortfarande på ersättning för hans sjukhuskostnader som fakturerades till honom den 1 februari 2020 samt dröjsmålsränta på denna fordran från och med den 15 juli 2020. Dessutom yrkade A på en ersättning på 3 000 euro för det bestående men som orsakades av den lindriga hjärnskadan.

B påstod att hans ansvar i alla avseenden hade upphört.

Ge en motiverad bedömning av i vilken utsträckning B:s betalningsskyldighet har preskriberats den 25 januari 2023.

Uppgift 2 (svarsutrymme 364 ord)

V hade från bank P tagit kredit för att köpa aktier som ger rätt till besittning av en bostadslägenhet inom bostadsaktiebolaget Z.

A, B och C var syskon. Syskonen gick i proprieborgen hos bank P som säkerhet för krediten som V tog. Senare undertecknade även ett fjärde syskon (D) borgen som säkerhet för samma skuld.

V:s ekonomiska situation försvagades snabbt. Banken meddelade alla borgensmännen att V inte har betalat amorteringarna på krediten. Banken kommer således att säga upp krediten i sin helhet till betalning om inte de amorteringar som förfallit betalas utan dröjsmål. B tog kontakt med dig och hörde sig för hurudan hens rättsställning som borgensman är i förhållande till P och de andra borgensmännen.

Ge ett motiverat svar på B:s fråga.

Tehtävän 1 mallivastaus / Olli Norros

Mallivastauksessa on havainnollisuuden vuoksi erotettu värein toisistaan **säännön kuvaus**, **säännön sovellus** ja **taustoittava teksti**.

Tapauksessa on kyse sopimuksenulkoisen vahingonkorvausvelan vanhentumisesta. VanhL 7.1 § 3 kohdan mukaan yleinen vanhentumisaika (VanhL 4 §) alkaa muuhun kuin sopimussuhteeseen perustuvassa vahingonkorvauksessa siitä, kun vahingonkärsijä on saanut tietää tai hänen olisi pitänyt tietää vahingosta ja siitä vastuussa olevasta. Oppikirjan mukaan vahingolla tarkoitetaan sitä taloudellisen tason seurausta, jonka perusteella korvausta vaaditaan. Esimerkiksi henkilövahingon yhteydessä ratkaisevaa on sellaisten vahinkoseurausten kuin hoitokulut tai ansionmenetyksien havaittavaksi tuleminen. Esimerkiksi vahingon rahamäärän täsmentymistä ei sen sijaan edellytetä. Jos vahinkoseurauksia tulee havaittavaksi eri aikoina, kullekin lasketaan vanhentumisaika erikseen (Velvoiteoikeus s. 485). Tapauksessa vahingosta vastuullinen eli B on tullut havaittavaksi heti vahingon satuttua samoin kuin A:n lonkkavamman ja siitä seuraava leikkaustarve. Tältä osin korvaussaatava on 25.1.2023 jo vanhentunut, ellei vanhentumista ole jossakin välissä katkaistu. VanhL 10.1 §:n mukaan vanhentuminen on katkaistavissa muun muassa siten, että velkoja muistuttaa velallista velasta. Katkaisutoimen tehokkuus kuitenkin edellyttää kontaktia velkojan ja velallisen välillä (Velvoiteoikeus s. 516). Tapauksessa A:n 15.6.2020 lähettämä kirje ei koskaan ole tullut B:lle, joten katkaisua ei ole tapahtunut, ja lonkkavamman perustuva korvaussaatava on siten vanhentunut. VanhL 12.1 §:ssä säädetään, että jos velan pääoma vanhentuu, myös velkaan liittyvät korot ja muut liittämissä kustannukset vanhentuvat. Näin A:n lonkkavamman liittyvä korkosaatavakin on vanhentunut.

Myös A:n aivovammaan perustuvan korvaussaatavan vanhentumista on arvioitava VanhL 7.1 § 3 kohdan mukaan. Vahinko eli aivovammasta johtuva pysyvä haitta on tullut tosiasiaassa havaituksi 1.11.2020. Voidaan kysyä, olisiko A:n pitänyt havaita aivovamma jo heti kaatumisen jälkeen, kun oireet ovat alkaneet tuolloin. Näin pitkälle menevä päätelmä lienee kuitenkin olosuhteissa liian ankara, joten voidaan lähteä siitä, ettei A:n ole tullut havaita aivovammaa ainakaan ennen 25.1.2020. Aivovammaa koskeva korvaussaatava on siis yhä voimassa.

Tehtävä meni kokonaisuutena kohtalaisen hyvin. Se ei ollut aivan helppo, mutta toisaalta hyvä lukeneisuus ja oikeustapauksen ratkaisutaito tuottivat varsin suurelle joukolle opiskelijoita mainion tuloksen. Erityiset onnittelut osaamisestaan ansaitsevat ne kahdeksan helsinkiläistä ja yksi vaasalainen opiskelija, jotka saivat tehtävästä täydet 10 pistettä.

Kohtalainen osa vastaajista oli hahmottanut lonkkavamman hoitokulua koskevan velan vanhentumisen niin, että vanhentumisaika alkaisi kulua vasta esimerkiksi laskun saapumisesta. Näin ei asia kuitenkaan ole, niin kuin mallivastauksessa viitatus oppikirjan kohdasta käy ilmi. Tästä väärinymmärryksestä huolimatta tehtävän tästä osiosta saattoi kuitenkin saada osan pisteistä.

Moni vastaaja kiinnitti huomiota siihen, että koska A:n ensimmäinen maksuvaatimus ei ollut tullut perille, hänelle ei ylipäänsä ollut syntynyt oikeutta viivästyskorkoon lonkkavamman perusteella vielä 25.1.2023. Tämä on hyvä näkökohta ja se saatettiin ottaa kokonaisarvostelussa huomioon vastauksen arvoa nostavana tekijänä, vaikka se periaatteessa menikin tehtävän kysymyksenasettelun ulkopuolelle. Kysymyksenasetteluhan koski vain vanhentumista, ja niin kuin mallivastauksesta käy ilmi, viivästyskorkovaatimus oli torjuttavissa myös puhtaasti vanhentumisen perusteella.

Varsin moni vastaaja oli ymmärtänyt hieman väärin ratkaisupariin KKO 2015:28 ja 2015:29 liittyvän prosessuaalisen presumtio säännön siitä, mikä on riittävä näyttö kirjeen perille saapumisesta. Jos tulee osoitetuksi, että kahdesta tai useammasta kirjeestä yksikään ei ole tullut perille, katkaisutoimea ei voida katsoa tapahtuneen. Toisin sanoen, kirjeiden lukumäärällä ei ole aineellisoikeudellisella tasolla itsenäistä merkitystä katkaisutoimen tunnusmerkistöä arvioitaessa. Ratkaisun KKO 2015:29 sanoma on vain se, että jos muuta ei voida tuomioistuimessa osoittaa, kahdesta lähetetystä kirjeestä ainakin toisen voidaan normaalisti olettaa saapuneen perille. Asialla ei kuitenkaan ollut tehtävän kannalta merkitystä, koska tapauskuvauksen mukaan kirjeitä oli lähetetty vain yksi.

Harmillisen moni vastaus sisälsi ristiriitaisia kannanottoja. Vastaaja saattoi esimerkiksi yhtäältä todeta vahingonkorvauksen jonkin osan vanhentuneen mutta toisaalta todeta, ettei henkilövahinkoihin perustuva vahingonkorvaus ylipäänsä vanhennu. Jotkut taas puhuivat sekaisin siitä, että vanhentumisajan pituus on kolme vuotta, mutta korvausvaatimus tulee kuitenkin esittää kohtuullisessa ajassa vahingon havaittavaksi tulemisesta. Sisäinen ristiriitaisuus ja sekavuus otettiin kokonaisarvioinnissa huomioon vastauksen arvoa heikentävänä seikkana.

Tehtävän 2 mallivastaus / Vesa Annola

Takaukseen sovelletaan lakia takauksesta ja vierasvelkapanttauksesta (Takauslaki). Omavelkaisessa takauksessa (A-C) takaaja vastaa päävelasta kuin henkilökohtaisesti vastuussa oleva velallinen. Pankki saa silloin vaatia takaajalta suoritusta, kun päävelka on erääntynyt. Maksukyvyttömyyttä ei tarvitse selvittää.

Tapauksessa ei todettu, minkälaisen takauksen D on antanut. Takaus oletetaan toissijaiseksi takaukseksi. Siinä takaaja vastaa päävelasta vain, jollei suoritusta saada velalliselta. Takauksen mahdollinen toissijaisuus ei muuten rajoita velkojan oikeutta kääntyä haluamansa takaajan puoleen.

Päävelka oli myönnetty asunnon hankkimiseksi. Jos asunto on vakuutena, takaus on täytetakaus. Silloin takaaja vastaa vain siltä osin kun suoritusta ei saada asunnosta.

Pankki ilmoitti mahdollisesta luoton irtisanomisesta kokonaan maksettavaksi. Kukin takaaja vastaa velkojalle lähtökohtaisesti koko suorittamattomasta velasta. Pankki voi siksi vaatia koko velan maksua yhdeltä takaajalta.

Maksun vaatiminen takaajalta kuitenkin edellyttää, että maksu on erääntynyt päävelalliseen nähden. Jos se edellyttää päävelalliseen kohdistunutta eräännyttämistointia, velkoja saa vaatia suoritusta takaajalta vain, jos eräännyttämistoimi on kohdistettu sekä päävelalliseen että takaajaan.

Takaajat olivat sisaruksia eli takauslain mukaan yksityistakaajia. Yksityistakaajalla on oikeus suorittaa päävelka alkuperäisen sopimuksen mukaisesti.

Takaajan suoritettua maksun velkojalle takaajalla on oikeus saada takautumisoikeuden perusteella muilta takaajilta takaajien pääluvun mukainen osuus, jos samaa päävelkaa koskevat takaukset on annettu samanaikaisesti tai toisiaan edellyttäen. Tämä oikeus on ainakin takaajilla A-C. Jos D:n antama takaus oli edellytetty, hänen asemansa rinnastuu muihin takaajiin. Jos joku takaajista ei suorita takautumissaatavaa, muiden takaajien kesken suoritetaan ns. jälkitasaus.

Jos D:n antamaa takausta ei ollut edellytetty, D:n asema on muita takaajia parempi eikä A:lla, B:llä tai C:llä silloin ole takautumisoikeutta D:tä kohtaan. Jos pankki vaatii maksun puolestaan takaaja D:ltä, hänellä on takautumisoikeus koko määrään muihin takaajiin A-C nähden.